

Gevangenis: triest record en nog meer agressie!

Nieuws woensdag 28 februari 2024

Het jaar 2023 is zeer woelig afgesloten in de gevangenissen en het nieuwe jaar is al zeker zo slecht begonnen. Eerst heeft de overheid een triest record gevestigd door voor de eerste keer boven de 12.000 gedetineerden te komen. Je moet geen kernfysicus zijn om te weten dat dit explosieve problemen oplevert, wetende dat er maar plaats is voor 10.700 personen.

Schrijnende toestanden zijn het wanneer je drie of meer personen die elkaar amper kennen samenpropt op een paar vierkante meter in afgeleefde gebouwen. Dikwijls hebben deze gedetineerden verschillende culturele achtergronden (nationaliteit, religie...) en psychische problemen. Huisjesmelkers verbleken bij de omstandigheden waarin de overheid gedetineerden huisvest!

Explosie geweld tegen personeel

We sloten 2023 af met enkele zware incidenten van fysieke agressie tegen het personeel in de penitentiaire inrichtingen. Meestal met arbeidsongeschiktheid en zelfs blijvende lichamelijke schade tot gevolg. Het begin van dit jaar was helaas niet anders: de eerste drie weken van januari hadden we al meer incidenten met agressie dan er dagen gepasseerd waren! Telkens met gewonden bij het personeel.

Uiteraard heeft de overbevolking hierin een groot aandeel. Zij brengt frustraties met zich mee. Wij merken echter ook een enorme stijging van incidenten met gewelddadige geïnterneerden, mensen met een psychiatrische problematiek die in de gevangenis zitten, maar ontoerekeningsvatbaar verklaard zijn en eigenlijk zelfs niet in een gevangenis horen te zitten omdat daar niet de juiste omkadering bestaat.

Hiervoor zijn tijdens de legislatuur van voormalig minister van Justitie Laurette Onkelinx FPC's (forensische psychiatrische centra) opgericht, die met voldoende en gediplomeerde mensen in verschillende disciplines werken met geïnterneerden. De realiteit is echter dat zij dikwijls terug in de gevangenis terechtkomen omdat men deze 'kalibers' niet wil huisvesten in de FPC's wegens te gevaarlijk.

Dus deelt het personeel van de gevangenissen in de klappen, letterlijk en figuurlijk, want momenteel huisvesten de gevangenissen een duizendtal geïnterneerden! Voormalig minister Van Quickenborne deed nochtans de belofte om tegen 2025 geen enkele geïnterneerde meer in de gevangenissen te hebben. Met de vaandelvlucht richting Kortrijk blijft er van deze belofte niets meer over.

Door de bemoeizucht van de klachtencommissie, die klachten van gedetineerden behandelt die zich te streng bestraft voelen tijdens hun detentie, en die door directeurs uitgesproken straffen kan afzwakken, ontstaat er een gevoel van straffeloosheid. Veel directeurs spreken geen adequate sancties meer uit tegen (agressieve) gedetineerden om te vermijden dat hun sanctie in vraag gesteld en/of afgezwakt wordt. Het resultaat is een gevoel van bandeloosheid langs kant van de gedetineerden en demotivatie bij het personeel dat de zin van rapporteren van incidenten niet meer inziet.

Oplossingen en politieke moed

De samenloop van al deze situaties leidde eind januari tot stakingsaanzeggingen voor een aantal inrichtingen. Het overleg om tot oplossingen te komen, leverde zo goed als niets op. Kort samengevat kunnen we zeggen dat er initiatief genomen wordt, maar dat dit te laat komt en geen onmiddellijke impact heeft. Extra capaciteit is er, maar het ontbreekt aan personeel in Haren, Dendermonde en Ieper... Nieuwe detentiehuizen komen er, maar door vormfouten is er een achterstand van 8 maanden in de aanbesteding en zal er ten vroegste in de herfst van dit jaar kunnen gestart worden met het plaatsen van prefab-gebouwen (containers).

In de tussentijd stromen de kortgestraften niet binnen in een detentiehuis maar in de arresthuizen, die al meer dan hun portie hebben van mensen in voorhechtenis en langgestraften die niet tot een strafinrichting geraken! Nieuwe FPC's zijn onderweg, maar ook daarvoor lijkt het moeilijk om een timing te kunnen respecteren gezien de opening ervan al verschoven is naar 2028-2029 en vervolgens naar 2030-2031! Dat België al meermaals veroordeeld is omdat het geïnterneerden opsluit in gevangenissen speelt blijkbaar niet echt een rol in de Wetstraat.

Wij geven al jaren aan dat men dringend moet investeren in de bestaande inrichtingen en deze deftig moet onderhouden. Wij vragen al jaren naar een oplossing om met onvoorspelbare en agressieve personen te kunnen werken op een veilige manier, zonder risico op zwaar fysiek letsel. Wij vragen al geruime tijd naar een deftig beleid inzake sancties en veiligheid. Nooit hebben wij hier tastbaar resultaat gezien.

Een wettelijk initiatief dat in het leven geroepen was om de overbevolking terug te dringen tijdens corona, heeft men vorig jaar stopgezet waardoor men nu nog meer mensen moet huisvesten (er liggen momenteel een kleine 200 mensen op een matras op de grond te slapen). De vraag om dit initiatief terug in het leven te roepen, wil het kabinet Justitie niet bespreken in de ministerraad. Men laat het personeel gewoon in de steek.

Het personeel kan dus niet anders dan z'n problemen bespreekbaar maken door op straat te komen en hoopt dat het niet alleen zal staan in zijn strijd voor deftige werkomstandigheden en een aanpak die maakt dat er niet elke dag slachtoffers vallen langs kant van het personeel, want het wil geen boksbal zijn voor gedetineerden die het falende beleid beu zijn en hun uitzichtloosheid botvieren op degene die op het verkeerde moment de celdeur opent.

Jef Tax, Robby De Kaey